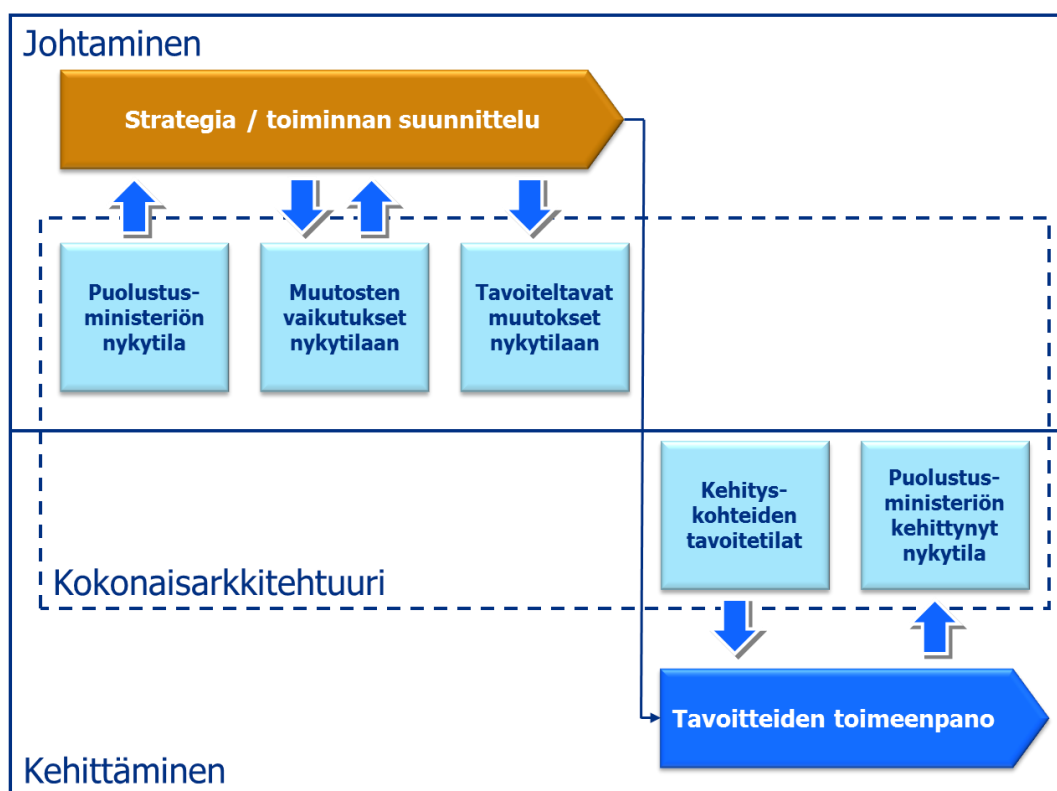

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin hallintamalli

Tämä dokumentti on puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin hallintamalli. Se kuvaa ministeriön kokonaisarkkitehtuurityön vastuut ja organisoinnin sekä ne käytännöt, joilla puolustusministeriössä arkkitehtuurityötä johdetaan ja arkkitehtuuria kehitetään, hyödynnetään ja ylläpidetään.

Kokonaisarkkitehtuuri on osa puolustusministeriön toiminnan johtamista ja kehittämistä. Kokonaisarkkitehtuurityö ja sen hallinta ovat osa jokapäiväistä tekemistä, ei erillinen rakenne.

Kuva 1: Kokonaisarkkitehtuuri osana puolustusministeriön johtamista ja kehittämistä

Kokonaisarkkitehtuurin hallintamallin tarkoituksena on varmistaa, että kokonaisarkkitehtuurityö tuottaa tietoa ministeriön päätöksenteon tueksi ja asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Onnistuessaan kokonaisarkkitehtuurityö tarjoaa puolustusministeriön strategisten tavoitteiden suunnittelua ja toiminnan vuosisuunnittelua varten tilannekuvan koko ministeriön toiminnasta sekä arvion suunniteltujen muutosten vaikutuksista nykytilanteeseen. Tavoitetilan kokonaisarkkitehtuuri ohjaa kehittämistyötä tavoitteiden mukaiseen lopputulokseen.

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin johtoryhmänä toimiva puolustusministeriön kansliapäällikön johtoryhmä on linjannut tämän hallintamallin liitteineen käyttöön otettavaksi 20.10.2014.

Tiivistelmä

Kokonaisarkkitehtuuri on organisaatiolle asetetuista tavoitteista ja tehtävistä johdetun toiminnan ja toimintaa tukevan tiedonhallinnan ja tietojärjestelmien muodostaman kokonaisuuden rakenne. Kokonaisarkkitehtuurissa jäsennetään organisaation kokonaisuus osiin, joita ovat mm. yksittäiset prosessit, tietovarannot ja tietojärjestelmät. Olennaista arkkitehtuurissa on, että em. osien väliset riippuvuudet ja suhteet tulevat suunnitelluiksi ja kuvatuiksi. Kokonaisarkkitehtuuri on puolustusministeriön toiminnan, siinä tarvittavien tietojen ja järjestelmäpalveluiden kokonaisvaltaisen johtamisen ja kehittämisen työkalu.

Kokonaisarkkitehtuurityön sisältämät roolit kohdistetaan puolustusministeriön olemassa olevalle organisaatiolle ja ohjausrakenteille osaksi niiden toimintaa. Kokonaisarkkitehtuurityö sisällytetään osaksi puolustusministeriön toiminnan johtamista ja kehittämistä. Arkkitehtuuritoiminta on siten osa normaalia suunnittelua ja päätöksentekoa, ei erillinen kokonaisuus.

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin omistaja on puolustusministeriön kansliapäällikkö. Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin johtoryhmänä toimii kansliapäällikön johtoryhmä, joka johtaa kokonaisarkkitehtuurityötä ja käsittelee ja linjaa arkkitehtuurin tavoitetilat. Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuuriryhmänä toimii keski-johdon koordinoitokokous, joka suunnittelee, toimeenpanee ja koordinoi kokonaisarkkitehtuurityötä ja arkkitehtuurilinjausten valmistelua. Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurivastaavana toimii tietohallintoyksikköön sijoitettu tietohallinnon pääarkkitehti, joka vastaa kokonaisarkkitehtuurin hallinnasta ja arkkitehtuurimenetelmän soveltamisesta kehittämistyöhön.

Kokonaisarkkitehtuurin valmistelun päävastuu on ministeriön osastoilla ja yksiköillä. Ne vastaavat kokonaisarkkitehtuurista oman toimintansa osalta ja sisällyttävät kokonaisarkkitehtuurin suunnittelun suorittamaansa kehittämistyöhön ja kehittämishankkeisiinsa. Tietohallintoyksikkö tukee osastoja ja yksiköitä tietoarkkitehtuurin, tietojärjestelmäarkkitehtuurin ja teknisen arkkitehtuurin valmistelussa ja vastaa näiden näkökulmien osalta ministeriötasoisesta kokonaiskuvasta.

Tietohallinnon pääarkkitehti toimii päätoimisena puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin valmistelutyössä. Hän tukee puolustusministeriön osastojen ja yksiköiden tekemää kokonaisarkkitehtuurin valmistelutyötä ja vastaa puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin dokumentoinnista kokonaisuutena.

Kokonaisarkkitehtuurityön prosessit ovat:

- Arkkitehtuurityön johtaminen
- Arkkitehtuurityön vuotuinen suunnittelu ja seuranta
- Arkkitehtuurin kehittämisen suunnittelu
- Arkkitehtuurin kehittäminen ja linjausten viestintä
- Arkkitehtuurin ylläpito ja muutosten hallinta
- Arkkitehtuurin käyttö kehittämistyössä

Arkkitehtuurityön vuotuiset suunnittelu- ja seurantatehtävät sijoittuvat puolustusministeriön vuosikelloon osaksi puolustusministeriön toiminnan suunnittelua ja seurantaa.

Resurssipoliittinen osasto

Sisältö

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin hallintamalli	1
Tiivistelmä	2
1 Hallintamallin sisältö	4
2 Kokonaisarkkitehtuurityön tavoitteet	4
3 Hallintamallin peruseriaatteen	4
4 Organisointi	5
4.1 Kansliapäällikkö kokonaisarkkitehtuurin omistajana	6
4.2 Tietohallinnon pääarkkitehti kokonaisarkkitehtuurivastaavana	6
4.3 KPJORY kokonaisarkkitehtuurin johtoryhmänä	6
4.4 KEKO kokonaisarkkitehtuuriryhmänä	7
4.5 Kokonaisarkkitehtuurityön valmisteluvastuut	7
5 Kokonaisarkkitehtuurityön prosessit	7
5.1 Arkkitehtuurityön johtaminen	8
5.2 Arkkitehtuurityön vuotuinen suunnittelu ja seuranta	9
5.3 Arkkitehtuurin kehittämisen suunnittelu	9
5.4 Arkkitehtuurin kehittäminen ja linjausten viestintä	10
5.5 Arkkitehtuurin ylläpito ja muutosten hallinta	11
5.6 Arkkitehtuurin käyttö kehittämistyössä	11
6 KA-hallinnan vuosikello	11
7 Yhteydet keskeisiin sidosarkkitehtuureihin	12
8 Hallintamallin ylläpito	13
Versiohistoria	13
LIITE 1: Kokonaisarkkitehtuurityön tehtävät ja vastuut	14

LIITE 2: Kokonaisarkkitehtuurin käyttö kehittämistyössä

1 Hallintamallin sisältö

Tässä dokumentissa kuvataan puolustusministeriön arkkitehtuurityön vastuut ja organisointi sekä ne käytännöt, joilla arkkitehtuurityötä johdetaan ja arkkitehtuuria kehitetään, hyödynnetään ja ylläpidetään.

Aluksi kuvataan puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurityölle asetetut tavoitteet sekä peruseriaatteen, joiden mukaisesti hallintamalli on suunniteltu. Sitten esitetään kokonaisarkkitehtuurityön prosessit ja kuvataan niiden sisältö. Vuotuisten kokonaisarkkitehtuurin suunnittelu- ja seurantatehtävien osalta esitetään niiden sijoittuminen vuosikelloon.

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurityöhön sisältyvät tehtävät ja niihin liittyvät vastuut esitetään yksityiskohtaisemmin liitteessä 1. Kokonaisarkkitehtuurin käyttö kehittämisessä kuvataan tarkemmin liitteessä 2.

2 Kokonaisarkkitehtuurityön tavoitteet

Kokonaisarkkitehtuuri on puolustusministeriön toiminnan, siinä tarvittavien tietojen ja järjestelmien kokonaisvaltaisen johtamisen ja kehittämisen työkalu.

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurityön tavoitteena on:

- Ylläpitää nykytilan ja tavoitetilan kokonaiskuvat puolustusministeriön toiminnoista, tiedoista ja tietojärjestelmistä
- Tukea päätöksentekoa, tulosohjausta ja toiminnan kehittämistä
- Toimia strategian jalkauttamisen välineenä
- Tehostaa ministeriön toimintaa ja tukea ministeriön resurssien kohdistamista kokonaisuutta hyödyttävällä ja kustannustehokkaalla tavalla
- Edistää toimintojen, tietojen ja tietojärjestelmien välistä yhteentoimivuutta puolustusministeriössä sekä puolustusministeriön ja valtioneuvoston välillä
- Varmistaa, että kehittämisessä noudatetaan sovittuja arkkitehtuurilinjauksia ja -ratkaisuja

3 Hallintamallin peruseriaatteen

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin hallintamalli noudattaa seuraavia peruseriaatteita:

Kokonaisarkkitehtuuri on integroitu osa puolustusministeriön toimintaa

Kokonaisarkkitehtuurin hallinta ei ole erillinen ohjausrakenne. Kokonaisarkkitehtuurin hallinta kytkeytyy osaksi puolustusministeriön johtamisen, toiminnan ohjauksen ja kehittämisen rakenteita, prosesseja, menetelmiä ja käytäntöjä. Vastaavasti kokonaisarkkitehtuurin suunnittelutyö on osa kehittämistyötä.

Kokonaisarkkitehtuurin hallinta on määrämuotoista toimintaa

Resurssipoliittinen osasto

Kokonaisarkkitehtuurin hallinta kuvataan jäsennettynä ja määrämuotoisena toimintana ja prosesseina.

Kokonaisarkkitehtuurin johtaminen rytmitetään vuosikellolla

Arkkitehtuurin johtamisprosessit sijoitetaan puolustusministeriön vuosikelloon. Vuosikellon avulla varmistetaan systemaattinen ja seurattava arkkitehtuurin kehittäminen.

Kokonaisarkkitehtuuria noudatetaan

Kokonaisarkkitehtuurin hallinnalla varmistetaan, että hyväksytyjä puolustusministeriön arkkitehtuurilinjauksia ja tavoitetilan suunnitelmia noudatetaan ja hyödynnetään ministeriön toiminnan, tiedonhallinnan ja tietojärjestelmien kehittämisessä.

Muutokset kokonaisarkkitehtuuriin tehdään hallitusti

Hyväksytyn kokonaisarkkitehtuurin vastaisia ratkaisuja ei tehdä. Arkkitehtuuria suunnitellaan ja tarvittaessa muutetaan tarpeiden mukaisesti. Muutosten pitämiseksi hallinnassa ja arkkitehtuurin ohjausvaikutuksen säilyttämiseksi muutokset käsitellään ja toteutetaan määrämuotoisen muutostenhallintamenettelyn kautta.

Kokonaisarkkitehtuuria kehitetään jatkuvasti

Kokonaisarkkitehtuuria kehitetään jatkuvan kehittämisen periaatteella. Arkkitehtuurilinjauksia, tavoitetilan suunnitelmia, arkkitehtuurimenetelmää ja arkkitehtuurin hallintamallia arvioidaan säännöllisesti ja niitä muutetaan toimintaympäristön ja/tai tarpeiden muuttuessa.

4 Organisointi

Kokonaisarkkitehtuurityön sisältämät roolit kohdistetaan puolustusministeriön olemassa olevalle organisaatiolle ja ohjausrakenteille osaksi niiden toimintaa. Esim. keski johdon koordinoit kokous toimii ja käsittelee asioita kuten ennenkin, mutta asioiden joukossa käsitellään jatkossa myös kokonaisarkkitehtuuriasiat.

Puolustusministeriön **kokonaisarkkitehtuurin omistaja** on puolustusministeriön kansliapäällikkö.

Puolustusministeriön **kokonaisarkkitehtuurin johtoryhmänä** toimii kansliapäällikön johtoryhmä (KPJORY), joka johtaa kokonaisarkkitehtuurityötä ja käsittelee ja linjaa arkkitehtuurin tavoitetilat.

Puolustusministeriön **kokonaisarkkitehtuuriryhmänä** toimii keski johdon koordinoit kokous (KEKO), joka suunnittelee, toimeenpanee ja koordinoi kokonaisarkkitehtuurityötä ja arkkitehtuurilinjausten valmistelua.

Puolustusministeriön **kokonaisarkkitehtuurivastaavana** toimii tietohallintoyksikköön sijoitettu tietohallinnon pääarkkitehti (ThPääA), joka vastaa kokonaisarkkitehtuurin hallinnasta ja arkkitehtuurimenetelmän soveltamisesta kehittämistyöhön.

4.1 Kansliapäällikkö kokonaisarkkitehtuurin omistajana

Kokonaisarkkitehtuurin omistajana kansliapäällikkö johtaa puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuuritoimintaa ja asettaa puitteet kokonaisarkkitehtuurin kehittämiseksi mm. hallitusohjelman, ministeriön strategian ja tulosohjauksen perusteella.

Kansliapäällikkö päättää KPJORY:n linjaamista arkkitehtuuriperiaatteista, arkkitehtuurin tavoitetiloista sekä niiden merkittävistä muutoksista.

4.2 Tietohallinnon pääarkkitehti kokonaisarkkitehtuurivastaavana

KA-vastaavana tietohallinnon pääarkkitehti

- vastaa kokonaisarkkitehtuurin hallinnasta
- vastaa arkkitehtuurimenetelmästä ja sen soveltamisesta kehittämistyöhön
- vastaa puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurista kokonaisuutena
- vastaa puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin nykytilan ja tavoitetilan dokumentoinnista
- vastaa kokonaisarkkitehtuurin linjausten ja tavoitetilojen viestinnästä yhdessä KEKO:n kanssa
- vastaa arkkitehtuurityön kypsyystason arvioinnista ja tuloksellisuuden mittaamisesta yhdessä KEKO:n kanssa
- koordinoi yhdessä KEKO:n kanssa kokonaisarkkitehtuurin valmistelua puolustusministeriössä
- valmistelee kokonaisarkkitehtuuriasiat KEKO:lle ja KPJORY:lle
- tukee puolustusministeriön osastojen ja yksiköiden tekemää kokonaisarkkitehtuurin valmistelutyötä.

4.3 KPJORY kokonaisarkkitehtuurin johtoryhmänä

Kokonaisarkkitehtuuriasiat käsitellään KPJORY:ssä kuten muutkin asiat. Se edellyttää kokonaisarkkitehtuuriasioiden hyvää valmistelua kokousta varten.

ThPääA esittelee kokonaisarkkitehtuuriasiat KPJORY:ssä. Kokonaisarkkitehtuuriasioita ovat mm. periaatteiden, tavoitetilojen ja KA-kehittämissuunnitelmien linjaamiset.

Kokonaisarkkitehtuurin johtoryhmänä KPJORY

- vastaa kokonaisarkkitehtuurityön johtamisesta
- käsittelee ja linjaa arkkitehtuuriperiaatteet, arkkitehtuurin tavoitetilat ja merkitävät arkkitehtuurin muutospyyntöjä
- käsittelee ja linjaa kokonaisarkkitehtuurin kehittämispolun
- käsittelee ja linjaa arkkitehtuurin kehittämis- ja toimeenpanohankkeet
- käsittelee ja linjaa resurssit kokonaisarkkitehtuurin kehittämiseen.

Puolustusministeriön työjärjestyksen mukaan KPJORY käsittelee ministeriön toimintaan vaikuttavat keskeiset asiat sekä toimintaa ohjaavat suunnitelmat sekä niiden edellyttämät voimavarat ministeriön vuosisuunnitelman mukaisesti sekä valmistelee ja linjaa kansliapäällikön ratkaistavaksi tuotavia asioita.

Mikäli KPJORY:n kokonaisarkkitehtuuriin liittyvästä asiasta antaman ja pöytäkirjaan kirjatun linjauksen ei katsota olevan ohjausvaikutukseltaan riittävän vahva, niin KPJORY:n käsittelyn jälkeen kansliapäällikkö tekee asiasta päätöksen esittelystä.

4.4 KEKO kokonaisarkkitehtuuriryhmänä

Kokonaisarkkitehtuuriasiat käsitellään KEKO:ssa muiden koordinoitavien asioiden joukossa ja tapaan. Se edellyttää kokonaisarkkitehtuuriasioden hyvää valmistelua kokousta varten.

KEKO:n kokoukset rytmitetään KPJORY:n kokousten mukaan siten, että niissä voidaan valmistella asioita KPJORY:ssä esiteltäviksi. ThPääA osallistuu KEKO:n kokouksissa kokonaisarkkitehtuuriasioden käsittelyyn.

Kokonaisarkkitehtuuriryhmänä KEKO

- vastaa kokonaisarkkitehtuurin kehittämisestä ja ylläpidosta
- käsittelee arkkitehtuuriperiaatteet, arkkitehtuurin tavoitetilat ja arkkitehtuurin muutospyyntöjä
- valmistelee vaikutuksiltaan merkittävät muutokset linjattavaksi KPJORY:ssä
- suunnittelee kokonaisarkkitehtuurin kehittämisspolun yhdessä ThPääA:n kanssa
- vastaa kehittämisspolun täytäntöönpanosta ja valvoo sitä
- koordinoi ja ohjaa kehittämisshankkeita arkkitehtuurinäkökulmasta
- seuraa ja valvoo arkkitehtuurilinjausten noudattamista ja täytäntöönpanoa sekä kokonaisarkkitehtuurin toteutumista yhdessä ThPääA:n kanssa.

4.5 Kokonaisarkkitehtuurityön valmisteluvastuut

Päävastuu kokonaisarkkitehtuurin valmistelusta on ministeriön osastoilla ja yksiköillä. Ne vastaavat kokonaisarkkitehtuurista oman toimintansa osalta. Osastot ja yksiköt sisällyttävät kokonaisarkkitehtuurin suunnittelun suorittamaansa kehittämistyöhön.

Tietohallintoyksikkö tukee osastoja ja yksiköitä tietoarkkitehtuurin, tietojärjestelmäarkkitehtuurin ja teknisen arkkitehtuurin valmistelussa ja vastaa näiden näkökulmien osalta ministeriötasoisesta kokonaiskuvasta.

Tietohallinnon pääarkkitehti toimii päätoimisena puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin valmistelutyössä. Hän tekee tiivistä yhteistyötä konserniohjauksen ja strategisen suunnittelun kanssa. ThPääA tukee puolustusministeriön osastojen ja yksiköiden tekemää kokonaisarkkitehtuurin valmistelutyötä ja vastaa puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin dokumentoinnista kokonaisuutena.

5 Kokonaisarkkitehtuurityön prosessit

Kokonaisarkkitehtuurityö sisällytetään osaksi puolustusministeriön toiminnan johtamista ja kehittämistä. Arkkitehtuuritoiminta on siten osa normaalia suunnittelua ja päätöksentekoa, ei erillinen kokonaisuus.

Seuraavassa kuvassa on havainnollistettu kokonaisarkkitehtuurityön prosessit osana toiminnan johtamista ja kehittämistä. Prosessien sisältö kuvataan seuraavissa kappaleissa.

Kuva 2: Kokonaisarkkitehtuurityön prosessit osana toiminnan johtamista ja kehittämistä

Kokonaisarkkitehtuurityön prosesseihin sisältyvät tehtävät ja niihin liittyvät vastuut on koottu taulukkoon liitteessä 1.

Seuraavissa kappaleissa puhutaan yksinkertaisuuden vuoksi hankkeista, kun viitataan tiettyyn kehittämistyön kokonaisuuteen. Mitä tässä dokumentissa on sanottu hankkeista, pätee vastaavasti myös työryhmäksi, projektiksi tai työkokonaisuudeksi organisoituille kehittämistöille.

5.1 Arkkitehtuurityön johtaminen

Arkkitehtuurityön johtaminen on osa puolustusministeriön johtamista.

Strateginen kokonaisarkkitehtuurin suunnittelu: KPJORY linjaa puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurille strategiset tavoitteet ja pitkän tähtäimen suunnitelman. Ne valmistellaan yhteistyönä KEKO:n, ThPääA:n ja osastojen ja yksiköiden kesken.

Kokonaisarkkitehtuurityön suunnittelu ja seuranta tapahtuu vuosikelloon sidotulla vuosirytmillä. Se on kuvattu kappaleessa 5.2.

Päätöksenteko kokonaisarkkitehtuurista: KPJORY linjaa ja kansliapäällikkö päättää keskeisistä arkkitehtuuriasioista KEKO:n ja ThPääA:n valmistelun pohjalta.

Hankkeiden ohjaaminen kokonaisarkkitehtuurilla: Hankkeet tuottavat tuloksensa siten, että ne noudattavat hyväksytyjä kokonaisarkkitehtuurilinjauksia ja -ratkaisuja. Arkkitehtuurinmukaisuus ja olemassa olevien ratkaisujen hyödyntäminen tarkastetaan merkittävässä hankkeissa kaikissa hankkeen elinkaaren vaiheissa. Hankepäällikkö huolehtii arkkitehtuurilinjausten noudattamisesta ja arkkitehtuurinmukaisuuden tarkastamisesta hankkeessaan. ThPääA huolehtii tarkastamisen järjestämisestä.

Hankkeiden päätöksenteon tukeminen: Hankkeiden johtoryhmät päättävät hankkeiden valmisteluun liittyvistä asioista hankkeen asettamisessa määritellyissä puitteis-

sa. Päätöksissä on noudatettava kokonaisarkkitehtuurin linjauksia. KEKO ja ThPääA tukevat tätä päätöksentekoa huolehtimalla siitä, että kokonaisarkkitehtuurilinjaukset ovat hankkeiden käytettävissä. KEKO ja ThPääA seuraavat ja valvovat hyväksyttyjen arkkitehtuurilinjausten ja -ratkaisujen noudattamista hankkeissa ja raportoivat siitä.

5.2 Arkkitehtuurityön vuotuinen suunnittelu ja seuranta

Arkkitehtuurityön vuotuiset suunnittelu- ja seurantatehtävät käynnistyvät määräajoin vuosikellon mukaisesti. Vuosikello on kuvattu jäljempänä luvussa 6.

Edellisen vuoden arkkitehtuuritoiminnan arviointi: Arvioidaan arkkitehtuurityön kypsyttää puolustusministeriössä. Arvioidaan tavoitteiden saavuttamista, arkkitehtuurityön laatua ja tuloksellisuutta sekä arkkitehtuurista saatavaa hyötyä asetettujen mittarien avulla. Verrataan toteutunutta työtä työsuunnitelmaan. Raportoidaan arvioinnin tulokset KPJORY:lle. ThPääA suorittaa arvioinnin ja raportoinnin ja KEKO osallistuu niihin. Osastot ja yksiköt osallistuvat arviointiin.

Tavoitteiden asettaminen arkkitehtuuritoiminnalle: Asetetaan puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurityön tavoitteet kuluvalle vuodelle ja päivitetään tarvittaessa pitkän tähtäimen tavoitteita. Tavoitteiden asettamisessa otetaan huomioon edellisen vuoden arkkitehtuuritoiminnan arvioinnin tulokset. Määritellään tapa, jolla tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan. Asetetaan arkkitehtuurityölle mittarit, mittareille tavoitearvot ja määritetään miten mittaaminen suoritetaan. KEKO yhdessä ThPääA:n kanssa valmistelee ja KPJORY linjaa tavoitteet ja asetetut mittarit ja niiden tavoitearvot.

Kokonaisarkkitehtuurityön pitkän aikavälin suunnittelu ja kehittämisspolun ylläpito: Kts. kappale 5.3.

Seuraavan vuoden työsuunnitelman ja budjetin valmistelu: Poimitaan ylläpidetystä kokonaisarkkitehtuurin kehittämisspolusta käynnistettävät kehittämistyöt ja laaditaan kokonaisarkkitehtuurin kehittämiseksi työsuunnitelma seuraavalle vuodelle. Budjetoidaan tulevan vuoden työ ja kustannukset. Valmistelun suorittaa ThPääA yhdessä KEKO:n kanssa.

Työsuunnitelmien hyväksyminen: KPJORY käsittelee ja linjaa ylläpidetyn kokonaisarkkitehtuurin kehittämisspolun tuleville vuosille sekä kokonaisarkkitehtuurin kehittämisen työsuunnitelman ja budjetin seuraavalle vuodelle.

5.3 Arkkitehtuurin kehittämisen suunnittelu

Tarkastellaan kokonaisarkkitehtuuritoiminnalle asetettuja tavoitteita (kts. 5.2). Suunnitellaan kehittämistoimenpiteet, joilla asetettuja tavoitteita toteutetaan.

Tarkastellaan kokonaisarkkitehtuurityön kypsyyden ja tuloksellisuuden mittaustuloksia (kts. 5.2). Suunnitellaan kehittämistoimenpiteet, joilla kypsyttää kehitetään ja tuloksellisuutta parannetaan.

Seurataan keskeisimpiä sidosarkkitehtuureja ja arvioidaan niiden vaikutuksia puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuuriin. Suunnitellaan tarvittavat kehittämistoimenpiteet, joilla vaikutukset huomioidaan.

Kootaan tiedossa olevat kokonaisarkkitehtuurin kehittämistarpeet. Arvioidaan niiden tärkeyttä, vaikutuksia, toteuttamismahdollisuuksia ja toteutusjärjestystä. Suunnitellaan kehittämistoimenpiteet, joilla kehittämistarpeet toteutetaan.

Arvioidaan arkkitehtuurityön hallintamallin, menetelmien ja kuvaustapojen toimivuutta. Suunnitellaan kehittämistoimenpiteet, joilla havaitut kehittämis- ja ylläpitotarpeet toteutetaan.

Kehittämistoimenpiteille suunnitellaan myös, mitä resursseja toimenpiteen toteuttamiseen tarvitaan ja miten työ organisoidaan.

Suunnitellaan pitkän aikavälin arkkitehtuurityötä arvioimalla kehittämistoimenpiteiden toteuttamisjärjestystä ja ajoittamalla ne tuleville vuosille 5 vuoden aikajänteellä. Suunnitelma dokumentoidaan ja ylläpidetään kokonaisarkkitehtuurin kehittämispolkuna.

Sitten kun puolustusministeriössä on otettu käyttöön hankesalkku ja sen hallinta, kehittämispolku konkretisoidaan kokoamalla kokonaisarkkitehtuurin kehittämistyöt puolustusministeriön hankesalkkuun muiden kehittämistöiden tapaan. Hankesalkun hallinta ylläpitää ajantasaista näkymää kokonaisarkkitehtuurin kehittämistyöhön ja tarkentaa KA-kehittämispolussa kuvattujen tehtävien toteutustilannetta.

ThPääA kokoaa kokonaisarkkitehtuurin kehittämistarpeet ja suunnittelee kehittämistoimenpiteet ja kehittämispolun yhteistyössä osastojen, yksiköiden ja KEKO:n kanssa.

5.4 Arkkitehtuurin kehittäminen ja linjausten viestintä

Arkkitehtuuria kehitetään kahdentyyppisissä hankkeissa:

- erityiset arkkitehtuurin kehittämishankkeet ja
- toiminnan, tiedonhallinnan tai tietojärjestelmäpalveluiden kehittämishankkeet

Erityiset arkkitehtuurin kehittämishankkeet suunnittelevat ja laativat jostakin laajemmasta kehitystä vaativasta kokonaisuudesta arkkitehtuuriin uusia ratkaisuja ja kuvauksia, kuten arkkitehtuurin jonkin osan nyky- ja tavoitetilan kuvaus ja suunnitelma siirtymisestä nykytilasta tavoitetilaan. Myös arkkitehtuurin hallintamallin, menetelmien ja kuvaustapojen kehittäminen toteutetaan erityisinä arkkitehtuurin kehittämishankkeina. Kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeilla toteutetaan arkkitehtuurin kehittämispolulla olevat kokonaisarkkitehtuurin kehittämistoimenpiteet.

Toiminnan, tiedonhallinnan tai tietojärjestelmäpalveluiden kehittämishankkeet suunnittelevat ja kuvaavat kokonaisarkkitehtuurin omalta alueeltaan hankkeen toimeksiannon puitteissa. Hankepäällikkö vastaa kokonaisarkkitehtuurityöstä hankkeessa.

Kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeet asetetaan ja käynnistetään samaan tapaan, kuin muutkin kehittämishankkeet. Kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeen suunnittelusta ja organisoinnista vastaa ThPääA yhdessä KEKO:n kanssa. Osastot ja yksiköt osallistuvat suunnitteluun ja hankkeen työskentelyyn tarpeen mukaan. Kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeen asettamisen ja sen käynnistämisen linjaa KPJORY ja päättää kansliapäällikkö.

Voimassa olevat ja kehittämisen myötä syntyneet uudet **arkkitehtuurilinjaukset ja tavoitetilan kuvaukset viestitään** niin, että ne tavoittavat kaikki kehittämistyötä te-

Resurssipoliittinen osasto

kevät. Viestinnän suunnittelee ja toteuttaa ThPääA yhdessä KEKO:n kanssa, ja myös osastot ja yksiköt osallistuvat tarvittaessa.

ThPääA liittyy hankkeiden tuottamat kokonaisarkkitehtuurikuvaukset osaksi puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin dokumentaatiota.

5.5 Arkkitehtuurin ylläpito ja muutosten hallinta

Kokonaisarkkitehtuuria kehittämissä tai käyttävissä hankkeissa voi olla perusteltuja syitä poiketa hyväksytyistä arkkitehtuuriratkaisuista, ja syntyy muutostarve olemassa olevaan arkkitehtuuriin. Näissä tilanteissa hanke laatii kirjallisen muutos- tai poikkeamaehdotuksen. KEKO käsittelee ehdotukset ja valmistelee vaikutuksiltaan merkittävät muutokset linjattavaksi KPJORY:ssä. Osastot ja yksiköt osallistuvat käsittelyyn tarvittaessa.

Muutospyyntöön kirjataan mitä halutaan muuttaa, miten sitä halutaan muuttaa, miksi muutos olisi tarpeen tehdä ja mitkä ovat muutoksen toteuttamisen vaikutukset ml. työ määrä, kustannukset ja aikatauluvaikutukset.

Jos muutos tai poikkeama hyväksytään, hanke suunnittelee ja toteuttaa sen mukaisen ratkaisun. Muutettu tai uusi ratkaisu liitetään arkkitehtuuridokumentaatioon. Hanke huolehtii kokonaisarkkitehtuurikuvausten ylläpidosta hankkeen puitteissa ja ThPääA huolehtii siitä, että muutos ylläpidetään puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin kuvauksiin.

5.6 Arkkitehtuurin käyttö kehittämistyössä

Kehittämishankkeet sekä osastot ja yksiköt kaikessa kehittämistyössään noudattavat olemassa olevia arkkitehtuurilinjauksia ja tavoitetilän kuvauksia sekä hyödyntävät olemassa olevia arkkitehtuuriratkaisuja.

Hankepääällikkö huolehtii arkkitehtuurin käsittelystä ja vastaa arkkitehtuurin noudattamisesta hankkeessa. Suuriin hankkeisiin nimetään lisäksi hankkeen arkkitehtuurivastaava.

Puolustusministeriön ThPääA koordinoi ministeriön arkkitehtuurikuvausten kokonaisuutta.

Kokonaisarkkitehtuurin käyttö kehittämistyössä on kuvattu tarkemmin liitteessä 2.

6 KA-hallinnan vuosikello

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin hallinnan vuotuiset tehtävät sovitetaan puolustusministeriön toiminnanohjauksen vuosikellon rytmiin ja ne sijoittuvat vuosikelloon seuraavasti:

- **tammikuu:** PLM:n KA-kyvykkyyden kypsyystasoarviointi
- **helmikuu:** PLM:n edellisen vuoden KA-työn arviointi ja raportointi; käynnistyneen vuoden tulostulosten asettaminen
- **maaliskuu:** PLM:n KA-työn pitkän tähtäimen tavoitteiden ja mittarien tarkastelu ja päivittäminen
- **huhti-toukokuu:** PLM:n pitkän aikavälin KA-työn suunnittelu ja KA-kehittämispolun ylläpito

- **kesäkuu:** KA-työn pitkän tähtäimen tavoitteiden ja päivitetyn KA-kehittämispolun hyväksyminen
- **syys-lokakuu:** seuraavan vuoden kehittämistöiden työsuunnitelman valmistelu;
- **loka-marraskuu:** seuraavan vuoden kehittämistöiden budjetin valmistelu
- **joulukuu(-tammikuu):** seuraavan vuoden KA-kehittämistöiden työsuunnitelman ja budjetin hyväksyminen osana toimintasuunnitelmaa ja tulossopimusta

7 Yhteydet keskeisiin sidosarkkitehtuureihin

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin keskeiset sidosarkkitehtuurit ja niiden vastuutahot on lueteltu seuraavassa taulukossa. Kunkin sidosarkkitehtuurin kohdalla on kuvattu, miten yhteys sen ja puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurityön kesken on järjestetty.

Sidosarkkitehtuuri	Sidosarkkitehtuurin vastuutaho	Yhteyden järjestämistapa
Puolustushallinnon kokonaisarkkitehtuuri	Puolustusministeriö	Puolustusministeriön KA-vastaava (ThPääA) on myös Puolustushallinnon kokonaisarkkitehtuurin KA-vastaava. Arkkitehtuureilla on sama omistaja (PLM:n kansliapäällikkö).
Puolustus ja ulkosuhteet – kohdealueen kokonaisarkkitehtuuri	Puolustusministeriö	Puolustusministeriön KA-vastaava (ThPääA) on myös Puolustus ja ulkosuhteet -kohdealueen kokonaisarkkitehtuurin KA-vastaava.
Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuri (JHKA)	Valtiovarainministeriö / JulkICT-toiminto	JHKA:n johtoryhmänä toimii JUHTA, jossa PLM:llä on edustaja. JHKA:n sisältöasioita käsitellään JUHTA:n alaisessa JHKA-jaostossa, jossa PLM:n edustajana on PLM:n ThPääA
Valtionhallinnon yhteinen kokonaisarkkitehtuuri (VHKA)	Valtiovarainministeriö / JulkICT-toiminto	VHKA:n sisältöasioita käsitellään JUHTA:n alaisessa JHKA-jaostossa, jossa PLM:n edustajana on PLM:n ThPääA.
Muiden julkisen hallinnon kohdealueiden kokonaisarkkitehtuurit	kullakin oma vastuuministeriönsä	Kunkin kohdealueen edustaja osallistuu JHKA-jaoston kokouksiin, joissa PLM:n edustajana

		on PLM:n ThPääA.
--	--	------------------

8 Hallintamallin ylläpito

Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuuriryhmänä toimiva keskijohdon koordinointikokous voi asiaa käsiteltyään muuttaa tätä hallintamallia ja sen liitteitä.

Hallintamallin muutokset, jotka vaikuttavat merkittävästi vastuisiin, työnjakoon, työmäärään tai kustannuksiin, viedään puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin johtoryhmänä toimivan kansliapäällikön johtoryhmän linjattavaksi ja tarvittaessa kansliapäällikön päätettäväksi.

Liitteet 1) Kokonaisarkkitehtuurityön tehtävät ja vastuut
2) Kokonaisarkkitehtuurin käyttö kehittämistyössä

Jakelu PLM toimintayksiköt

Tiedoksi Pääesikunta
Puolustushallinnon Rakennuslaitos

Versiohistoria

Versio	Päiväys	Tekijä	Tarkastaja	Hyväksyjä	Muutokset
1.0	2014-10-20	Jukka Uusitalo	KEKO 2014-08-28	KPJORY 2014-10-20	Käyttöön otettava versio.

LIITE 1: Kokonaisarkkitehtuurityön tehtävät ja vastuut

Seuraavaan taulukkoon on koottu puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurityöhön sisältyvät tehtävät ja niihin liittyvät vastuut. Merkinnät taulukossa tarkoittavat seuraavaa:

- R = suorittaa tehtävän (R) tai osallistuu sen suorittamiseen (r)
- A = vastaa ja valvoo, että tehtävä tulee suoritetuksi
- C = osallistuu tehtävään antamalla tietoja tai ohjeistusta
- I = tiedotetaan tehtävästä ja sen lopputuloksista.

Sarakkeisiin on kirjattu tehtävien suorittajat seuraavilla merkinnöillä:

- KPJR = KPJORY kokonaisarkkitehtuurin johtoryhmänä (KPJORY käsittelee ja linjaa, kansliapäällikkö päättää)
- KEKO = KEKO kokonaisarkkitehtuuriryhmänä
- PääA = Tietohallinnon pääarkkitehti kokonaisarkkitehtuurivastaavana
- O&Y = Osastot ja yksiköt
- KEH = Kehittämishanke
- HP = Kehittämishankkeen hankepäällikkö
- HJR = Kehittämishankkeen johtoryhmä
- SAR = Sidosarkkitehtuurin vastuutaho

Tehtävä	KPJR	KEKO	PääA	O&Y	KEH	HP	HJR	SAR
<i>Arkkitehtuurityön johtaminen</i>								
Kokonaisarkkitehtuurityön strategisten tavoitteiden ja pitkän tähtäimen strategisen suunnitelman valmistelu	A	R	R	R				C
Kokonaisarkkitehtuurityön strategisten tavoitteiden ja pitkän tähtäimen strategisen suunnitelman linjaaminen	A/R	r	r	I				I
Keskeisten kokonaisarkkitehtuuriratkaisujen linjaaminen	A/R	r	r	C				I
Hyväksyttyjen kokonaisarkkitehtuurilinjausten ja -ratkaisujen noudattaminen kehittämishankkeessa		C	C	C	R	A/R	I	
Arkkitehtuurinmukaisuuden ja olemassa olevien ratkaisujen hyödyntämisen tarkastaminen kehittämishankkeessa		I	R	C	r	A/R	I	
Kokonaisarkkitehtuurilinjausten saattaminen hankkeiden käytettäväksi		r	A/R	r	I	I	I	

Tehtävä	KPJR	KEKO	PääA	O&Y	KEH	HP	HJR	SAR
Hyväksyttyjen arkkitehtuurilinjausten ja -ratkaisujen noudattamisen seuranta ja raportointi	I	R	A/R	I	C	C	I	
<i>Arkkitehtuurityön vuotuinen suunnittelu ja seuranta</i>								
Puolustusministeriön arkkitehtuurityön kypsyystason arviointi		r	A/R	r		r		
Edellisvuoden arkkitehtuurityön arviointi ja raportointi	I	R	A/R	r				
Kokonaisarkkitehtuurityön tavoitteiden asettaminen ja mittarien määrittäminen	A	R	R	r				
Kokonaisarkkitehtuurin kehittämisen työsuunnitelman ja budjetin laadinta seuraavalle vuodelle		A/R	R	r				
Kokonaisarkkitehtuurin kehittämisen seuraavan vuoden työsuunnitelman ja budjetin hyväksyminen	A/R	r	r	r				
Kokonaisarkkitehtuurin kehittämispolun hyväksyminen	A/R	r	r	r				I
<i>Arkkitehtuurin kehittämisen suunnittelu</i>								
Kehittämistarpeiden kokoaminen ja kehittämistoimenpiteiden suunnittelu		R	A/R	R		r		C
Pitkän aikavälin arkkitehtuurityön suunnittelu ja kehittämispolun ylläpito		R	A/R	R				C
<i>Arkkitehtuurin kehittäminen ja linjausten viestintä</i>								
Kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeen suunnittelu ja organisointi		r	A/R	r		R		C
Kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeen asettaminen	A/R	r	r	I	I	r	I	I
Kokonaisarkkitehtuurin ratkaisujen ja tavoitetilojen suunnittelu kokonaisarkkitehtuurin kehittämishankkeessa		I	C	r	R	A/r	I	C
Kokonaisarkkitehtuurin ratkaisujen ja tavoitetilojen suunnittelu toiminnan, tiedonhallinnan tai tietojärjestelmäpalveluiden kehittämishankkeessa		I	C	r	R	A/r	I	C

Tehtävä	KPJR	KEKO	PääA	O&Y	KEH	HP	HJR	SAR
Arkkitehtuurilinjausten ja tavoitetilojen viestinnän suunnittelu ja toteutus	I	R	A/R	r/I	I	R	I	I
Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin kuvauskokonaisuuden ylläpito		I	A/R	r	I	I	I	I
<i>Arkkitehtuurin ylläpito ja muutosten hallinta</i>								
Muutos- tai poikkeamaehdotuksen laatiminen			C/I		R	A/R	I	C
Muutos- tai poikkeamaehdotuksen käsittely	I	A/R	r	r		C/I	I	C
Vaikutuksiltaan laajan tai merkittävän muutoksen tai poikkeaman käsittely ja linjaaminen	A/R	r	r	I		C/I	I	I
Hyväksytyn muutoksen tai poikkeaman toteuttaminen ja hankkeen kokonaisarkkitehtuurikuvausten ylläpito		I	I		R	A/R	I	
Hyväksytyn muutoksen tai poikkeaman ylläpitäminen puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurin kuvauksiin			A/R	r	r	C/r		
<i>Arkkitehtuurin käyttö kehittämistyössä</i>								
Hyväksytyjen kokonaisarkkitehtuurin linjausten ja tavoitetilojen noudattaminen ja ratkaisujen hyödyntäminen kaikessa kehittämisessä			C	A/R				C
Hyväksytyjen kokonaisarkkitehtuurin linjausten ja tavoitetilojen noudattaminen ja ratkaisujen hyödyntäminen kehittämissuunnitelmissa			C	C	R	A/R		C
Arkkitehtuurivastaavan nimeäminen hankkeeseen.		C	C	C		A/R	R	
Puolustusministeriön kokonaisarkkitehtuurikuvausten koordinointi		C	A/R	C		C		